

ALAKÍTÁS ÉS ALKOTÁS

KOMPLEX TEHETSÉGPROGRAM

TEHETSÉGES IFJÚSÁG MŰHELYE | 2020-2021

A NEMZETI TEHETSÉG PROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL

Alakítás és alkotás

komplex színházi program

A program a Nemzeti Tehetség Program MŰV-20-as pályázatának támogatásával valósult meg.

BEVEZETÉS

Programunknak az Alakítás és alkotás címet adtuk, mely azt a meggyőződésünket mutatja, hogy fejlődés, felkészültség és kemény munka nélkül nem lehet marandót, kiemelkedőt alkotni, illetve hogy az alkotási folyamatban való részvétel visszahat az egyén és a csoport fejlődésére is.

Programunkat 2021 tavaszán, a Nemzeti Tehetség Program MŰV-20-as pályázatának támogatásával valósítottuk meg.

A PROGRAM ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉSEI

A színház iránt érdeklődő fiatalok egy 5 fázisból álló, komplex tehetségfejlesztő képzésben vettek részt, melynek célja a különböző készségek fejlesztése mellett egy több hónapos alkotási folyamat végigkövetése, közös színházi alkotás létrehozása volt. A tréningek során az énekes-zenei, táncos-mozgásos betétek összeillesztésére, a jellemek, a mondanivaló, a színészi játék közös kidolgozására került sor. A közös élmények során a fiatalok együttműködési-társas készsége is fejlődött.

A programba a színistúdió tagjai kerültek bevonásra, akik a színházban tapasztalatot szerzett, de színészképzést nem végzett fiatalok. A 22 résztvevő két csoportból került ki, és csatlakoztak a csoporthoz régebbi, tehetséges színistúdiós tanítványok is. A jelentkezés után a felvételizők egy motivációs beszélgetésen vettek részt a színistúdió vezetőjével, más tanáraival. A résztvevők 17 és 26 év közötti, tehát középiskolás, egyetemista vagy dolgozó fiatal tehetségek vagy tehetségígérettek, a 22 résztvevőből 14 fő 22 év alatti. A bevont tehetségek mindannyian érdeklődnek a színház iránt, de a képzés magját adó két csoport előképzettsége különböző volt, az egyik csoport egy évvel hosszabb időt töltött el a színistúdióban. A zenei és táncos előképzettségben még nagyobb szórás volt: néhányan hosszabb ideig foglalkoztak énekléssel és/vagy tánccal, mások csak hobbi szinten. A résztvevők kommunikációra, kapcsolatokra nyitott, a szociális kérdésekre az átlagosnál érzékenyebb fiatalok voltak.

A TRÉNINGSOROZAT FELÉPÍTÉSE

A program 5 fázisból állt, melyek lehetővé tették, hogy a fiatalok többször visszajelzést kapjanak fejlődésükről, lássák az alkotómunkában előttük álló utat. Az első fázis középpontjában a csoport és a kiválasztott szöveg, Ionesco Különórájának megismerése állt. A második fázis elkezdése 2021 februárjában megtörtént, de a járványügyi helyzet miatt egy időre megtört, majd a harmadik fázissal párhuzamosan fejeződött be. A második részben énekes-zenei, táncos-mozgásos és színészi alapozást kaptak a résztvevők, közben pedig megindult a szöveg többretegű, esztétikai-filozófiai-dramaturgiai elemzése. Erre épülve a harmadik fázisban, már több kiscsoportos munkában, a résztvevők együtt alakították ki a színházi alkotás részleteit. A darabnak csupán három szereplője van, de a szereplőket több rétegre szétszedve, különböző karakterjellemeket kiemelve folyt tovább a darab feldolgozása. A negyedik fázisban a színházi alkotáshoz kapcsolódóan zajlott az énekes-zenei, a mozgásos-táncos és a

színészeti felkészítés, ahol a színpadi megjelenés, a darab által felvetett kérdések feldolgozása is nagy szerepet kapott. Az utolsó fázisban ezek összekapcsolása és a főpróba történt meg. A darab Marie avagy a különóra címmel, két előadásban (11-11 szereplővel) került bemutatásra. A tréning során példamutató magatartású, tehetséges fiataloktól tanulhattak a résztvevők, tréninget és órát tartott Mészáros Blanka, Lukács Levente és Dinya Dávid. Az alkotói munkát egyéb foglalkozások egészítették ki.

A képzés keretében a fiatalok egy tréningorozaton és egy alkotási folyamatban vettek részt. Ionesco Különóra című darabja, egy többrétegű, több síkon értelmezhető dráma került feldolgozásra, a szöveg átdolgozásával, a zenei-énekes és mozgásos-táncos betétek beépítésével kortárs alkotás született. A darabban megjelenő három karakter viszonya több módon magyarázható, a tanár-diák viszonyról és az alárendeltségről mindenkinek vannak tapasztalata, amelyekre lehetett reflektálni is. A karakterek darabokra szedése, majd visszaépítése hozzájárult az emberi jellem és a jellemek színházi bemutatásának árnyalásához, az önmagukról való tanuláshoz is. A résztvevők az alkotói folyamat részei lehettek, az egyéniségükből, alkotói, kreatív energiáikból teljesen új színpadi mű született. A folyamat során több drámapedagógiai és pszichodramatikus módszert alkalmaztunk, melyek a színpadi jelenlétet, a figyelem összpontosítását (David Zinder nyomán), a másik helyzetébe való beleélést (Sztanyiszlavszkij-módszer), a testtudatot, a másikkal való közeledést (Csehov-módszer) fejlesztik. A szöveg részletes elemzése több egyéni olvasatot is felszínre hozott, melyek megbeszélése segítette a másik megértését, a helyzetébe való behelyezkedést, egyúttal elősegítette a bizalom kiépítését a csoportban. A mozgással, énekléssel, szerepléssel kapcsolatos félelmek felszabadítása fejleszti az önbizalmat, támogatja az erős önkép kialakítását. A felvetődő emberi-társadalmi problémákról (hierarchia, visszaélés, lelki terror, erőszak, bűnrészesség stb.) való beszéd érzékenyítette a résztvevőket, megtanulták, hogyan fejezzék ki magukat árnyaltabban a témákban. A program eredményeként a résztvevők fejlődtek a színészeti, mozgásos-táncos és énekes-zenei területeken, illetve interperszonális-önismereti és társas-együttműködési készségeikben, a művészethez, az alkotáshoz való viszonyuk árnyaltabbá vált, az alkotásban való részvételben motiváltabbá váltak, arra élményként, kreatív feladatként tekintenek.

Fontosnak tartjuk az olyan közeg kialakítását, ahol a stressz, az alulteljesítéstől való félelem helyett a résztvevők támogatást kapnak, ahol külső tényezők helyett belső motivációból vannak jelen, amivel a gyakorlatokba való bevonódásuk is könnyebb. A színházi munka szerves része az időszakos intenzív terhelés, de a képzés alatt a terhelés csak fokozatosan jelent meg. A fejlődést folyamatos visszajelzésekkel, megerősítésekkel, őszinte légkörrel támogattuk. Az egyes alkalmak megérkezettől, jelenléti gyakorlatokkal kezdődtek, ahol a résztvevők letették mindennapi feszültségeiket. A jelenlét megtanulása a képzés fontos része volt. A tréningen sor került relaxációs gyakorlatokra. A foglalkozásokon túl a vállalt szakmai út, a szülőkkel történő tréning, és az alkalmak előtti vagy utáni beszélgetések is támogatták, hogy a résztvevők ne munkaként, súlyos felelősségként tekintsenek az alkotásra, hanem abban aktív szabadidős tevékenységet, élményt, örömet találjanak.

A LÉTREHOZOTT ALKOTÁS

A képzés során Ionesco Különóra című drámája került feldolgozásra, a darab Muraközy Virág dramaturgiai munkája eredményeként átdolgozott szöveggel, Marie avagy a különóra címmel került bemutatásra. Marie kiemelése a karakter fontosságát jelöli. A darab két csoportban került bemutatásra, minden csoportban egy Marie karakterrel, emellett pedig a tanár és a diák szerepe 5 párra került felosztásra, amely 5 különböző aspektusát emeli ki egy lehetséges tanár-diák (főlérendelt-alárendelt) kapcsolatnak. Az előadás egy szűk, vizes környezetben, nyomasztó félhomályban kap helyet, ahol a takarító Marie vízzel próbálja tisztára mosni a környezetet. A bemutató 2021. július 2-án, kis közönség előtt, az Attentionben (Budapest, Gyulai Pál utca 5.) volt. Az előadás előkészítése és a képzés szervesen összekapcsolódott, pl. a karakterek megbeszélése támogatta a résztvevők fejlődését, a színpadi jelenlét fejlesztése a darab megformálásában nyújtott segítséget.

KÍSÉRŐPROGRAMOK

A pályázat keretében három kiegészítő programot vállaltunk, melyhez még egy egyéb program is kapcsolódott.

Az egy napos tanulmányút célja volt, hogy a résztvevők áttekintő ismereteket szerezzenek a színházról, illetve a színházi rendezés, a szövegtől az alkotásig való eljutás folyamatáról, az alkotás ösztönzőiről, motivációiról. A tanulmányút keretében az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet múzeumpedagógiai foglalkozásán vettünk részt, majd Sipőcz Mariann színháztörténész volt vendégünk, akinek előadását (Alternatív társulatok - Színház a háború idején) egy beszélgetés követte a színház szerepéről.

A második vállalást, a szülők, hozzátartozók bevonásával történő interaktív programot a járványhelyzetre való tekintettel nem a képzés helyszínén, az Attentionben, hanem szabadtéren, a Szent István parkban tartottuk meg. A program célja az volt, hogy a szülők, hozzátartozók megismerjék azt a munkát és közeget, amelyben családtagjuk dolgozik. A gyakorlatok fizikai kipróbálására a hozzátartozók részéről a járványügyi helyzet miatt csak korlátozottan volt igény, de megfigyelőként támogatásukat fejezték ki a résztvevő hozzátartozóik felé.

A harmadik vállalás, a tehetségek fejlesztéséről szóló rövidfilm felvételei a foglalkozások alatt, interjúi a foglalkozások után készültek, majd a 8 perces videó a bemutató után, júliusban került bemutatásra a YouTube-n. Célja a program megismertetése, a közös munkával, a tehetséggondozással kapcsolatos kérdések bemutatása.

Plusz programelemként Balogh Máté kulturális menedzser tartott előadást A színházi világ mint üzlet címmel a kulturális és üzleti szféra kapcsolatáról.

ÖSSZEGRZÉS

A járványhelyzet megnehezítette a közös munkát, az együttműködést. A színház és a tréningek fizikai kontaktusra, közelségre építenek, amelyet ebben az időszakban nehéz felelősségteljesen és frusztrációktól mentesen folytatni. A nehézségek ellenére, átszervezésekkel, a résztvevők rugalmas hozzáállásával a programot sikerült véghezvinni. A program legfontosabb eleme az alakítás és az alkotás között híd megteremtése, mely sikeresnek mondható: a résztvevők úgy alakították magukat és egymást, úgy dolgoztak saját testi, lelki, szellemi fejlődésükön, hogy eközben egy alkotási folyamat aktív és szerves résztvevőivé is váltak.

LINKTÁR

[Honlap: Alakítás és alkotás program](#)

[Honlap: Marie avagy a különóra](#)

[Youtube: Alakítás és alkotás – a tehetségprogram összefoglalója](#)

[Cikk a Deszkavízió](#)

NÉVJEGY: TANÁRAINK, ELŐADÓINK

Tózsér István Martin

művészeti vezető, a projekt szakmai koordinátora

Balogh Máté András

kulturális menedzser, kortársPROs, Art is Business

Dinya Dávid

karmester, énektanár, zeneszerző, a Zeneakadémia doktorandusza

Lukács Levente

táncművész

Mészáros Blanka

Junior Prima-díjas magyar színésznő, a Radnóti Színház tagja

Muraközy Virág

MTA Hopp Lajos-díjas irodalmár, irodalomtörténész, kultuszkutató

Sipőcz Mariann

muzeológus, színháztörténész